

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ
ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Πολλά μὲν ὑπεσχέθη ὁ θεὸς πολλάκις εἰς τὸν Ἀβραάμ, οὐδὲν ὁμῶς ἄλλο ὑπέσχετο μεθ' ὄρκου, εἰμὴ τὸν πληθυσμὸν τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ τὴν διὰ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ εὐλογίαν εἰς πάντα τῆς γῆς τὰ ἔθνη· βλέπομεν δὲ ἀληθῶς, ὅτι ἐπληθύνθησαν οἱ τοῦ Ἀβραάμ ἀπόγονοι, οἱ ἐκ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ἐκ τοῦ Ἰσμαήλ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καταγόμενοι, εἰς πολυαριθμούς μυριάδας, πλὴν αὐτοὶ οὐκ εἰσὶ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ προσημανθὲν διὰ τούτων τῶν λόγων· « Πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, ὡς τοὺς » ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡς τὴν ἄμμον » τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ». Καὶ » ποιήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον » τῆς γῆς· εἰ δύναται τις ἐξἀριθμῆσαι τὴν » ἄμμον τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐξα- » ριθμηθήσεται. Ἀριθμησον τοὺς ἀστέρας,

» εἰ δυνήσῃ ἐξαριθμῆσαι αὐτούς· καὶ εἶπεν, » οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου ». Ἡ δὲ διὰ τοῦ σπέρματος τοῦ Ἀβραάμ εὐλογία εἰς πάντα τὰ ἔθνη· « Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν » τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ». ἐστὶ πρᾶγμα τοσοῦτον ἀκατανόητον, ὡς ὁ ἐκλαμβάνων τὰ λόγια ταῦτα σαρκικῶς κατὰ τὸ γράμμα, ὡς ὁ Ἑβραῖος, πίπτων εἰς ἀδιαλύτους ἀπορίας, ἢ προβάλλει λόγια ἀπίθανα, καὶ ἐναντία εἰς τὰ πράγματα, ἢ ἐπιστομιζόμενος ὑπὸ τῆς δυσκολίας τοῦ νοήματος, οὐδὲν ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας. Ὑπαινίξατο μὲν ὁ Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τὴν σημασίαν τούτων τῶν λόγων, εἰπὼν· « Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύ- » ναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι » τέκνα τῷ Ἀβραάμ ». ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐσαφῆνισε τὴν ἐννοίαν τῆς θείας ὑποσχέ-

Γεν. 22.
17.

Γεν. 13.
16.

Γεν. 15. 5.

Ματθ. 3. 9.

σεως· ὁ Παῦλος ὁ θεοδίδακτος, αὐτὸς ἀνακαλύψας τὸ μυστικὸν νόημα τούτων τῶν θείων λόγων, ἔλυσε ἐντελῶς τὴν ἀπερινόητον ἀπορίαν· αὐτὸς διὰ τῶν σήμερον ἀγνωσθέντων λόγων τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἐφάνερωσε καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ θεὸς ὤμοσεν, ὅταν ὑπεσχέθη τὴν εὐλογίαν, καὶ τὸ, πῶς διὰ τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ εὐλογήθησαν πάντα τῆς γῆς τὰ ἔθνη, ἐπομένως δὲ καὶ τὸ, πῶς τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐπληθύνθη ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς γῆς, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τοὺς ἀστέρας. Ἀκούσατε μετὰ προσοχῆς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀναγνωσθέντων ἀποστολικῶν λόγων, ἵνα θαυμάσαντες τῆς θείας οἰκονομίας τὰ μυστήρια, στηριχθῆτε εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἥτις πηγάζει τὴν εὐλογίαν, καὶ εἰσάγει εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

Ἑβρ. 6. 13. Ἀδελφοί, τῷ Ἀβραὰμ ἐπαγγελάμενος ὁ θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, λέγων ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε.

Ἐπ. 27. 12. Ὅταν ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ὑπακούσας εἰς τοῦ θεοῦ τὸ πρόσταγμα, ἠπλωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μάχαιραν, καὶ σφάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ, τότε ὁ θεὸς ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ πρῶτον μὲν ἐνεπόδισεν αὐτὸν τῆς τριαύτης σφαγῆς, « καὶ εἶπε, μὴ ἐπιβάλης τὴν χεῖρα σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσης

» αὐτῷ μηδέν »· ἔπειτα ἀνεκήρυξε τὴν μεγάλην ἀρετὴν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπακοῆς αὐτοῦ, εἰπών· « Νῦν γὰρ ἔγνω, ὅτι » φοβῆ σὺ τὸν θεόν· καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ » υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ »· καὶ μετὰ τοῦτο ὑπεσχέθη μεθ' ὄρκου τὴν εὐλογίαν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὡς μισθαποδοσίαν τῆς τούτου ἀρετῆς, λέγων· « ἢ μὴν εὐλο- αὐτ. 17. » γῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ » σε ». Ὡμοσε δὲ ὁ θεὸς οὐ μόνον τῷ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ καὶ τῷ Δαβὶδ· ὤμοσε καὶ 1ε. 22. 5. ἐνώπιον τοῦ Ἡσαίου, καὶ τοῦ Ἰερεμίου, 1ε. 16. 8. καὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ, καὶ τοῦ Ἀμώς. Τὸ δὲ ἁμ. 6. 8. καθ' ἑαυτοῦ σημαίνει τὸ ἐν τῇ ἀγιωσύνη αὐτοῦ, ἢ ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ, ἢ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. « Ἀπαξ, λέγει, ὤμοσα ἐν τῷ Ψαλ. 88. 35. » ἀγίῳ μου, εἰ τῷ Δαβὶδ ψεύδομαι· Ὡμοσε Ἡσα. 131. 11. » Κύριος τῷ Δαβὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ » ἀθετήσῃ αὐτήν· Ὡμοσε Κύριος κατὰ τῆς Ἡρ. 62. 8. » δόξης αὐτοῦ »· καὶ εἶπε μὲν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ θεὸς ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, ἐπειδὴ οὐκ εἶχεν ἄλλον μείζονα ἑαυτοῦ, ἵνα ἐν τῷ ἐκείνου ὀνόματι ὁμόσῃ· « Ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς » εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ ». Ἀληθῶς δὲ τίς μείζων τοῦ θεοῦ; Ἀρά γε δὲ πρόπον ἐστίν, ἵνα ἐκλάβωμεν τὸ, ὤμοσε, κατὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, καὶ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ θεὸς ἐποίησεν ὄρκους, ἀκούοντες, ὅτι ὁ αὐτὸς θεὸς εἶπεν· « Ἐγὼ Ματθ. 5. 34. » δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμόσαι ὄλως » ποίαν χρεῖαν εἶχεν ὁ θεὸς ὄρκου πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἰδίων ὑποσχέσεων, ὅταν ἐλάλει πρὸς τοὺς πιστεύοντας, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡ ἀμετάβλητος αὐτοαλήθεια; Φαίνεται οὖν, ὅτι

Γεν. 2. 7. 8.
καὶ 3. 8.
Ὁρ. τὸν μέγ.
Βαρ. εἰς δὲν
14. Ψαλ.

τὸ, Ὡμοσεν, ἐρρέθη περὶ τοῦ θεοῦ, καθὼς
καὶ τὸ, « Ἐνεφύσησε, καὶ τὸ ἐφύτευσε,
» καὶ τὸ περιεπάτησε», καὶ τὰ τούτοις ὁ-
μοια, πρὸς κατάληψιν δηλονότι τοῦ ἀσθε-
νοῦς ἡμῶν νόος· ὁσάκις δὲ ἠθέλησεν ὁ θεὸς
παραστῆσαι τοῖς ἀνθρώποις τὴν βεβαίαν
καὶ ἀμετάθετον αὐτοῦ ἀπόφασιν, εὐδόκη-
σεν ἵνα γραφῆ ἑἰς τὰ θεία αὐτοῦ βιβλία τὸ,
Ὡμοσε. Βεβαιοὶ δὲ τοῦτο αὐτὸς ὁ λόγος
τοῦ ὄρκου. « Ἡ μὴν», εἶπεν, ἤγουν ἀμετα-
θέτως καὶ ἀσφαλῶς καὶ ἀναμφιβόλως, « εὐ-
» λογήσω σε καὶ πληθυνῶ σε » πολλαπλα-
σιάσας τοὺς ἀπογόνους σου.

ἐξ. 6. 15. Καὶ οὕτω μακροθυμήσας, ἐπέ-
τυχε τῆς ἐπαγγελίας.

Ὁ θεὸς ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ἀβραάμ
οὐχὶ μίαν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποσχέσεις, τὸν
πληθυσμὸν τῶν ἀπογόνων καὶ τὴν τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ μεγαλωσύνην, τὴν ὑπερά-
σπισιν καὶ τὸν πολὺν μισθὸν, τὴν διαθήκην,
τὴν γῆν Χαναάν, τὸν υἱὸν καὶ κληρονόμον,
τὴν πρὸς αὐτὸν εὐλογίαν, καὶ τὴν διὰ
τοῦ σπέρματος αὐτοῦ εὐλογίαν εἰς πάντα
τῆς γῆς τὰ ἔθνη· ὁ δὲ ἀπόστολος οὐκ εἶπεν,
ὅτι ἐπέτυχε τῶν ἐπαγγελιῶν, ἀλλὰ τῆς
ἐπαγγελίας, ἐνικῶς· ποίαν οὖν τούτων τῶν
ἐπαγγελιῶν λέγει, ὅτι ἔλαβεν ὁ Ἀβραάμ
μακροθυμήσας; τὴν περὶ τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ ἐπαγγελίαν· διότι αὐτὴ ἐστὶν
ἡ ὑπερτέρα καὶ ἡ περιεκτικὴ πασῶν τῶν
ἄλλων ἐπαγγελιῶν, καθότι ἐκ τοῦ Ἰσαὰκ
ὁ Δαβὶδ, ἐκ δὲ τοῦ Δαβὶδ ἡ παναγία
παρθένος, ἐξ αὐτῆς δὲ ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ

Γεν. 12. 2.
Γεν. 15. 1.
Γεν. 17. 2.
8. 16.
Γεν. 21.
17. 18.

θεοῦ, σάρκα λαβὼν καὶ ἐνανθρωπήσας,
υἱὸς ἐγένετο τοῦ Ἀβραάμ κατὰ σάρκα·
ὄθεν ὁ Ἀβραάμ πατὴρ ἐστὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ εὐλογία ἐδόθη εἰς πάντα
τὰ ἔθνη τῆς γῆς· διότι αὐτὸς ἔδωκεν
ἐξουσίαν εἰς πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύον-
τας « Τέκνα θεοῦ γενέσθαι »· οὗτοι δὲ εἰσι
τοῦ Ἀβραάμ τὰ τέκνα· « Ὅτι οἱ ἐκ πί-
» στεως οὗτοι εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ »· αὐτοὶ
δὲ οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ
Ἀβραάμ· διὸ αὐτοὶ εἰσι τὸ εὐλογημένον
αὐτοῦ σπέρμα, περὶ οὗ ὁ θεὸς εἶπε πρὸς
αὐτόν· « Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι
» σπέρμα »· ὁ δὲ Παῦλος πρὸς τοὺς Γαλά-
τας ἔγραψεν· « Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ
» Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν »· ἐκ
ταύτης δὲ τῆς τοῦ Χριστοῦ εὐλογίας καὶ
πνευματικῆς υἰοθεσίας τῶν ἐθνῶν ἐγένετο ὁ
πληθυσμὸς τῶν τέκνων τοῦ Ἀβραάμ· ὄθεν
βλέπομεν τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα,
πληθυνθέντα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσέρων
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς ἄμμου, τῆς περὶ τὸ
χεῖλος τῆς θαλάσσης· ταύτην δὲ τὴν περὶ
τοῦ Ἰσαὰκ κατ' ἐξοχὴν ἐπαγγελίαν ἔλαβεν
ὁ Ἀβραάμ οὐχὶ εὐθύς μετὰ τὴν τοῦ θεοῦ
ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν καιροῦ·
διὰ τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ ἀπόστολος, ὅτι μα-
κροθυμήσας, ἔλαβεν αὐτήν, ἤγουν καρτε-
ρικῶς ὑπομείνας, καὶ μηδὲν διστάσας·
« Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, λέγει
» ἀλλαχοῦ περὶ αὐτοῦ, οὐ κατενόησε τὸ
» ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον, ἐκκτον-
» ταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν

Ἰωάν. 1. 12
Γαλ. 3. 7.
9.

Γεν. 21.
12.
Γαλ. 4. 28.

Γεν. 22.
17.

Ρωμ. 4.
19. 20.

» Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
 » θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυ-
 » νημώθη τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ θεῷ ». Ταῦτα δὲ ὡς ἐν παρενθέσει εἰπὼν περὶ τῆς
 ἐπαγγελίας, ἣν ἔλαβεν ὁ Ἀβραάμ, ἐπιστρέ-
 φει τὸν λόγον εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ὄρ-
 κου, λέγων·

Ἑβρ. 6.16. Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μεί-
 ζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀν-
 τιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος.

Ἑβρ. 6.13. Προλαβὸν εἶπεν, ὅτι ὁ θεὸς ὤμοσε καθ'
 ἑαυτοῦ, ἐπειδὴ οὐκ εἶχεν ἄλλον τινα μείζονα,
 ἵνα ὁμώσῃ ἐν αὐτῷ· νῦν δὲ λέγει, ὅτι οἱ
 ἄνθρωποι ὀμνύουσι κατὰ τοῦ μείζονος,
 ἡγουν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν θείων πραγμάτων·
 τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γι-
 νόμενον· ἐνίοτε ὅμως καὶ οἱ ἄνθρωποι ὀ-
 μνύουσι καθ' ἑαυτῶν· ὅθεν ὁ Κύριος εἶπε·
 Ματ. 5.
 36. « Μὴτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσῃς, ὅτι οὐ
 » δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
 » ποιῆσαι ». Δηλοποιεῖ δὲ καὶ τὸ ἀποτελέ-
 σμα τοῦ ὄρκου· ὁ ὄρκος, λέγει, ἐπιβεβαιῶν
 τὰς μαρτυρίας καὶ ὑποσχέσεις, τίθησι
 πέρας, καὶ παύει πᾶσαν ἀμφιβολίαν καὶ
 ἀντιλογίαν περὶ τῶν μαρτυρουμένων καὶ
 ὑποσχομένων.

Ἑβρ. 6.17. Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ
 θεὸς ἐπιδειῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς
 ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βου-
 λῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὄρκω.

Κληρονόμοι τῆς ἐπαγγελίας εἰσὶ τὰ
 πνευματικὰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, ἡγουν οἱ
 εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες τὸν κατὰ σάρκα

υἱὸν τοῦ Ἀβραάμ· « Ὅτι οἱ ἐκ πίστεως ^{Γαλ. 3. 7.}
 » οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ »· ἡ δὲ ἐπαγγε-
 λία, ἣν κληρονομοῦσι τὰ πνευματικὰ τέκνα
 τοῦ Ἀβραάμ, ἐστὶν ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 εὐλογία, ἣν ὑπεσχέθη ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ,
 ὅτε εἶπε πρὸς αὐτόν· « Καὶ ἐνευλογηθή- <sup>Γεν. 22.
 18.</sup>
 » σονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ
 » ἔθνη τῆς γῆς »· διότι οἱ ἐκ πίστεως εὐ-
 λογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Δι-
 αὐτῆς δὲ τῆς εὐλογίας οἱ κληρονόμοι τῆς
 ἐπαγγελίας κληρονόμοι γίνονται τῆς ἐπου- ^{Γαλ. 3. 9.}
 ρανίου δόξης, « Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ^{Ἑβρ. 6.20.}
 » ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς »· τὸ δὲ « ἐν ᾧ », ^{Ἑβρ. 6.17.}
 ἐξέλαβεν ἀντὶ τοῦ, διό· διὰ τοῦτο λέγει,
 ἐπειδὴ ὁ λόγος παύει πᾶσαν ἐναντιολογικὴν
 ὑποψίαν, καὶ ἐπισφραγίζει τὴν βεβαιότητα,
 θέλων ὁ θεὸς « Περισσότερον ἐπιδειῖξαι », ^{Ἑβρ. 6.17.}
 ἡγουν διὰ ἰσχυροτέρας ἀποδείξεως ἀποδει-
 ξαι εἰς τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας, ὅτι
 ἡ βουλή αὐτοῦ ἐστὶν ἀμετάθετος καὶ ἀναλ-
 λώωτος, « Ἐμεσίτευσεν ὄρκω », τουτέστιν
 ἐνέθηκε μεταξύ τῶν λόγων αὐτοῦ ὄρκον.
 Βλέπε δὲ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἰσχυροτέρα ἀπό-
 δεῖξις ἐγένετο οὐχὶ διὰ τὸν Ἀβραάμ· διότι
 αὐτὸς τόσον ἐπίστευσεν εἰς τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ, ὥστε ἡ πίστις αὐτοῦ ἐλογίσθη αὐτῷ
 εἰς δικαιοσύνην· ἀλλὰ διὰ τοὺς κληρονό-
 μους τῆς ἐπαγγελίας, ἵνα αὐτοὶ μετὰ ταῦ-
 τα ἀκούοντες, ὅτι ὁ θεὸς ἐνόρκως ὑπεσχέθη
 τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐλογίαν, πιστεύσωσι καὶ
 πληροφορηθῶσι.

Ἴνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμε- ^{Ἑβρ. 6.18.}
 ταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι

θεὸν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος.

Τὰ δύο ἀμετάθετα πράγματα εἰσιν ἡ ὑπόσχεσις τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ὄρκος· δι' αὐτὰ δὲ τὰ δύο ἀδύνατόν ἐστιν ἵνα ὁ θεὸς ψευσθῇ. Ἡ δὲ προκειμένη ἐλπίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς ἀπολαύσεως τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐλογίας, ἣτις πρόξενος γίνεται τῆς ἐπουρανίου βασιλείας· αὐτὴν δὲ τὴν εὐλογίαν μεθ' ὄρκου ὑπεσχέθη ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, λέγων· « Ἡ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω » σε· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματι σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς »· ἐποίησε, λέγει, ὁ θεὸς ὄρκον, ἵνα διὰ τούτων τῶν δύο ἀναλλοιώτων καὶ ἀμεταβλήτων πραγμάτων, τῆς ὑποσχέσεως δηλονότι καὶ τοῦ ὄρκου, ἡμεῖς, οἱ διὰ τῆς πίστεως καταφεύγοντες πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔχωμεν προτροπὴν ἰσχυρὰν, προτρέπουσαν καὶ παρακαλοῦσαν ἡμᾶς, ἵνα ἀδιστακτῶς ἐλπίζωμεν τὴν εὐλογίαν καὶ σωτηρίαν· πληροφοροῦμενοι δὲ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ θεὸς μεθ' ὄρκου ὑπεσχέθη, ἀδύνατόν ἐστιν, ἵνα μὴ ἐκπληρῶσθαι τὴν ὑπόσχεσιν, μένωμεν ἀκλόνητοι ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι, καὶ ὅποιαδήποτε περιστάσεις περικυκλώσωσιν ἡμᾶς εἰς τῆς προσκαιροῦ ζωῆς ἡμῶν τὴν περίοδον.

Ἐβρ. 6.10.

Ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος.

Κυματιζόμεθα ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς ὑπὸ

τῆς βίας τῶν παθῶν, καθὼς τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων· καθὼς δὲ ἡ ἄγκυρα ἢ στερεὰ καὶ δυσκολοσύντριπτος σώζει τὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης, οὕτως ἡ πρὸς θεὸν ἐλπίς ἢ ἀσφαλῆς καὶ βεβαία σώζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν κινδύνων τῆς ἀπωλείας· διὰ τοῦτο οὖν ὁ θεὸς Παῦλος ὠνόμασεν ἄγκυραν τὴν προκειμένην ἐλπίδα, ἣ γοῦν τὴν ἐλπίδα τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηριώδους εὐλογίας. Βλέπε δὲ, πῶς προσωποποιεῖ ὁ ῥητορικώτατος ἀπόστολος ταύτην τὴν ἐλπίδα, καὶ παρίστησιν αὐτὴν ὡς ἄνθρωπον εἰσερχόμενον « εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος », σημαίνων διὰ τούτου, ὅτι ἡμεῖς οἱ πιστοὶ τῇ δυνάμει ταύτης τῆς ἐλπίδος εἰσερχόμεθα « εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος ». Ποῖον δὲ ἐστὶ τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, τὸ καταπέτασμα τῆς σκηνῆς τοῦ νόμου ἔχώριζε τὸν ἐν αὐτῇ ἅγιον τόπον ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τῶν ἀγίων, ὅπου ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ μαρτυρίου· οὗτος δὲ ὁ τόπος, ὁ ἅγιος τῶν ἀγίων, ἐλέγετο μὲν, ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, σύμβολον δὲ ἦν καὶ τύπος τοῦ ἀληθινοῦ ἐσωτέρου καταπετάσματος, ὅπου εἰσέρχονται οἱ εἰς Χριστόν πιστεύοντες. Δηλοποιεῖ δὲ διὰ τῶν ἐξῆς, ποῖόν ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀληθὲς ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, λέγων·

Ἐβρ. 26.
33.

Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἐβρ. 6.20.

Ἰδοῦ, ποῖόν ἐστι τὸ ἐσωτερικόν τοῦ καταπετάσματος· ὁ τόπος ἐστίν, « Ὅπου » πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς »· ποῦ δὲ εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ;

Ἑβρ. 9.24. « Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ » Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' » εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι « τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν »· ὁ οὐρανὸς δὲ ἐστὶ τὸ καταπέτασμα, τὸ διαχωρίζον τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, καθὼς τὸ καταπέτασμα τῆς σκηνῆς διεχώριζε τὸν τόπον τὸν ἅγιον ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων· εἰς αὐτὸν δὲ τὸν οὐρανόν ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἀνελθὼν μετὰ τὴν ἀπὸ γῆς ἀνάληψιν, εἰσῆλθεν ὑπὲρ ἡμῶν,

Ἑβρ. 8. 1. καὶ « Ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς » μεγαλωσύνης »· τὸ δὲ, « ὑπὲρ ἡμῶν », σημαίνει τὸ, ἵνα πρεσβεύῃ ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς ἐπιθεβαιοῖ ὁ Παῦλος, λέγων· « Χριστὸς, ὁ » ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ, καὶ ἐγερθεὶς, ὃς » καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐν- » τυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν ». Κατὰ τίνα δὲ λόγον λέγει τὸν Χριστὸν ἀρχιερεῖα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ; ὁ Μελχισεδέκ οὐκ ἦν ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ἱερεὺς· « Καὶ Μελχισεδέκ, » λέγει, βασιλεὺς Σαλήμ, ἐξήνεγκεν » ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ » τοῦ ὑψίστου ». Παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ τὸ ὄνομα, ἱερεὺς, σημαίνει καὶ τὸν ἀρχιερεῖα-

φανερὸν δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ, ὅπου ὁ αὐτὸς Ἀαρὼν πρῶτον ὀνομάζεται ἀρχιερεὺς· « Ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς, ὁ κεχρισμένος, » ἀμάρτη »· ἔπειτα ἱερεὺς· « Καὶ λαβὼν ὁ » ἱερεὺς, ὁ χριστός, ὁ τετελειωμένος »· καὶ κατωτέρω δὲ, « Καὶ ἔδωκα, λέγει, Ἀαρὼν, » τῷ ἱερεῖ ». Ἐκ τούτων βλέπομεν, ὅτι τὸ περὶ τοῦ Μελχισεδέκ εἰρημένον· « Ἦν δὲ » ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου », ὁμοίως καὶ τὸ, « Σὺ εἶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν » τάξιν Μελχισεδέκ », τὸ, ἀρχιερεὺς, ση- μαίνει· λέγει δὲ, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδέκ ὁ Χριστὸς ἐγένετο ἀρχιερεὺς, ἐπειδὴ ὁ Μελχισεδέκ « Ἀφωμοιωμένος τῷ » υἱῷ τοῦ θεοῦ μένει, ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές ». Σημειῶσαι δὲ τὸ, « πρόδρομος », καὶ « ἀρ- » χιερεὺς »· πρόδρομός ἐστιν ὁ προπορευόμενος· ὅστις δὲ προπορεύεται, ἐκεῖνος ἔχει ὄπαδους καὶ ἀκολούθους· τίνες δὲ ἄλλοι οἱ ὄπαδοί καὶ ἀκόλουθοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, εἰμὴ οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυλάττοντες ; ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐστὶ ποιμὴν· ὅπου δὲ ὁ ποιμὴν, ἐκεῖ καὶ τὰ πρόβατα. Ταῦτά εἰσι τὰ στηρίζοντα εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπολαύσεως τῆς αἰωνίου δόξης καὶ μακαριότητος.

Λευ. 4.
3. 5.

Λευϊτ. 7.

Γεν. 14.
18.

Ψαλ. 109.
4.

Ἑβρ. 7. 3.
ὁρ. σελ.
203. 204.
τοῦδε τοῦ
βιβλ.

Γεν. 14.
18.